

UUDISEID

Esimesed karjäärinõustajate läbisid kutseksamid

31. mail toimus Karjäärinõustajate Ühingu korraldatud Eesti esimene karjäärinõustajate kutseksam. Eksamil hinnati karjäärinõustajate oskusi nõustamisülesannete lahendamise abil, analüüsiti nende erialast tegevust ja kontrolliti nende hariduslikku ning kogemuslikku vastavust karjäärinõustaja kutsestandardile.

Esimesele kutseksamile registreerus 13 karjäärinõustajat üle Eesti. Taotleda sai karjäärinõustaja kutse kvalifikatsiooni IV ja V taset. Eksami läbis edukalt 12 nõustajat, kellest neljale omistati V ja kaheksale IV tase. Esimesed Eesti karjäärinõustaja kutsetunnistused antakse üle 22. juuni k.a.

Järgmine kutseksam on Karjäärinõustajate Ühingu plaanis korraldada 2006. aasta sügisel. Täpsem info uue taotlusvooru kohta ilmub Karjäärinõustajate Ühingu kodulehel www.hot.ee/kny

Academia 2006 ja 2007

19. juunil 2006 toimus Teabekeskuse suvekooli raames rahvusvahelise karjäärispetsialistide lähetusprojekti Academia levitusseminar. Kümme tänava kevadel Iirimaal, Taanis, Soomes, Rootsis ja Šotimaal käinud Eesti spetsialisti andsid ülevaate oma õppenädala ülesehitusest ning karjääriteenuste korraldusega seotud huvipakkuvatest teemadest külastatud riikides.

Lähetuste temaatilised kokkuvõtted on koondatud 2006. a. *Compendiumise*, millega saab tutvuda Teabekeskuse kodulehel Academia alajaotuses. Samuti on võimalik tellida paberkandjal *Compendium* saates vastavasisulise soovi meiliaadressile teele.traumann@innove.ee

Uus konkurss kaheksa järgmise osaleja leidmiseks Academia 2007. a. kevadel toimuvatesse õppelähetustesse kuulutatakse välja 2006. a. sügisel Teabekeskuse kodulehel.

Academia 2006 grupp Soomes

VÄRSKED UUDISED RAJALEIDJAST

Teele Traumann

Karjäärinõustamise Teabekeskus

www.rajaleidja.ee uudised vahendavad päevakajalisi teadaandeid erinevatele huvilistele — nii töötajatele, kooliõpilastele, üliõpilastele, nõustajatele kui lapsevanematele.

Igapäevaselt täiendatav ja teemade järgi struktureeritud rubriik hõlmab aktuaalseid meedia-kajastusi **hariduse** ja **tööelu** vallast, sisaldades infot nii sündmuste toimumise kohta kui sisulisi ülevaateartikleid Eesti meediaväljaannetest. Kättesaadav on ka aktuaalne teave **välismaale õppima või tööle** minemise kohta.

Huvitavatest ettevõtmistest ja üleskutsetest saab lugeda eraldi alamrubriigis, kust noored võivad leida ideid ja võimalusi vaba aja veetmiseks. Kokku on koondatud ka erinevaid **elukutseid** käsitlevad meediakajastused, kus leidub nii üldist infot hõlmavaid teadaandeid kui elulisi artikleid inimeste ametitest.

Karjäärispetsialistid, õpetajad ja lapsevanemad on oodatud külastama suunajatele mõeldud Rajaleidja osa, kus asub just neile mõeldud uudiste rubriik. Sinna on koondatud **noorsootöö- ja karjäärilased teadaanded ja ürituste toimumise info**.

Täiskasvanute haridus- ja tööelu puudutavad artiklid asuvad täiskasvanute leheosas, ka sealt võivad omale huvipakkuvat lugemist leida lapsevanemad.

Tagasiside ja ettepanekud: teele.traumann@innove.ee

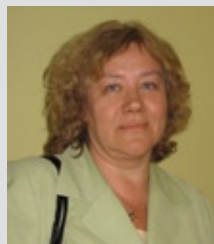
Karjääriteenuste poliitikakonverents Soomes

6. – 7. novembril 2006 toimub Jyväskylä üle-euroopaline karjääriteenuste poliitikakonverents *Building the Stepping Stones*. Konverentsi eesmärgiks on hinnata, kuidas on läinud 2004. a. vastu võetud *Karjääriteenuste Resolutsiooni* rakendamine liikmesriikides, millised on olnud sellega seotud suurimad saavutused aga ka olulisemad vajakajäämised ning väljakutsed.

Resolutsioonile kirjutasid kaks aastat tagasi alla kõigi liikmesriikide haridusministrid, sh Eesti tookordne haridusminister Toivo Maimets, kinnitades seeläbi oma tahet ja valmisolekut töötada välja poliitika ja konkreetseid meetmeid, mis võimaldaksid parandada karjääriteenuste elukestvat kättesaadavust. Soome kui järgmine EL eesistujariik näeb karjääriteenuseid EL majandusarengu lahutamatu ja väga olulise tugisüsteemina ning soovib oma eesistumisperioodil panustada just selle valdkonna arengusse.

Konverentsile on oodatud 3 - 4 liikmelised delegatsioonid kõigist EL liikmesriikidest.

AMETIKIRJELDUSED KÄTTESAADAVAKS

Katrin Hauk
Projektijuht

Eesti Tööturuamet ja SA Innove Karjäärinõustamise Teabekeskus alustasid ESF meetme 1.1. projekti *Kutse- ja õppevalikuid toetavate infomaterjalide koostamine ja levitamine* elluviimist.

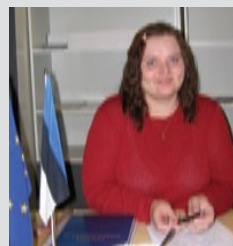
Projekti partneriteks on veel Kutsekoda, Sotsiaalministeerium ja Eesti Ametiühingute Keskliit.

Kui enamuses riikides on kutse- ja õppevalikuid toetavad infomaterjalid kujunenud üheks peamiseks karjääriplaneerimist toetavaks abivahendiks, siis Eestis elukutseid puudutava info ühtne süsteem seni puudub. Viimaste aastate muutused tööturul ja uute ametite tekkimine on vajadust sellelaadse info järele veelgi teravdanud. Projekti raames ongi kavas luua kirjeldused nii erinevate kutsealade kui nende alla kuuluvate ametite kohta.

Tööturuamet ja kutsealade infomapid

Tööturuamet alustas kutsealade infot koondavate mappide koostamist 2004. a. Täna on valminud 22 infomappi, projekti käigus on plaanis koostada 110 mappi lisaks. Valmivad kutseinfomapid saavad olema paberkandjal kasutatavad kõigis Tööturuameti osakondades ning noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustes. Elektrooniliselt saab sama infoga tutvuda www.amet.ee portaalis, kus juba valminud materjalid on ka praegu kättesaadavad. Projekti raames tõlgitakse infomappide siisu ka vene keelde.

Teabekeskus ja ametikirjeldused

SA Innove Karjäärinõustamise Teabekeskus arendab projekti raames edasi karjääriplaneerimist toetaval veebilehel www.rajaleidja.ee olevat ametikirjelduste andmebaasi. Iga ametikirjeldust hakkab täiendama vastav küsimustik, mille abil on kasutajal võimalus testida oma teadmisi antud ameti kohta. Projekti käigus valmib kokku 150 ametikirjeldust ja küsimustikku. Nende koostamist koordineerib karjäärinõustaja taustaga ekspert Mare Aru.

Loodavad kutsealade ja ametite kirjeldused töötatakse välja kõigi projektipartnerite koostöös teineteist täiendavate materjalidena. Ka veebipõhiselt ühendatakse kaks veebilehte ristviidete ja selgitavate tekstide kaudu.

Kellele ja millal?

Projekti sihtrühmadeks on eeskätt kooliõpilased ja esmakordselt tööturule sisenevad noored. Samuti ka täiskasvanud, kes vajavad kutseinfot tööalase välja- ja ümberõppe ning töökoha valikuga seotud otsuste tegemiseks. Igapäevaseks töövahendiks peaksid uued materjalid kujunema kõigile karjääriplaneerimist toetavatele spetsialistidele ja õpetajatele. Esimesed projekti raames valmivad materjalid jõuavad kasutajateni septembris. Projekt lõpeb 2007. a. novembris.

KOOLITUSE KARJÄÄRITEENUSTE PÕHIALUSED VAHEFINIIS

Signe Reppo
Tartu Ülikool

9. juuni pealelõunal oli Tallinna Tehnikaülikooli saal täis väsinud, kuid õnnelikke nägusid — lõppes koolituse *Karjääriteenuste põhialused* esimene etapp.

Karjääriteenuseid pakkuvate spetsialistide soov erialase koolituse järele on aastaid päevakorral püsinud. Hetkel ei paku ükski ülikool Eestis võimalust omandada erialast kõrgharidust selle kutsealal töötamiseks. Ka erinevate täienduskoolituste seast on seni puudunud põhjalik baaskoolitus ning seetõttu on teenuseosutajad väga erineva ettevalmistusega.

Kolme ülikooli koostöö

Parandamaks kirjeldatud olukorda planeeris Karjäärinõustamise Teabekeskus oma ESF meetme 1.1. alt rahastatavasse projekti *Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis* ühe tegevusena sisse just sellise koolituse. Kutse koolituse läbiviimise konkursil osalemiseks said kolm ülikooli — Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool ja Tallinna Tehnikaülikool ja seda tellijapoolse erisooaviga võimalusel tihedat koostööd teha ja ühispakkumine esitada. Koostöös sindinud koolitusplaan saigi heakskiidu ning esimene koolitustsükkel võis 17. novembril 2005. a. alata.

Erineva taustaga osalejad

Koolituse sihtgrupiks olid nii juba pikalt praktiseerinud karjääriteenuste valdkonna spetsialistid (peamiselt karjäärinõustajad ja infospetsialistid) kui ka valdkonna värsked tegijad (projekti pilootkoolide karjäärikoordinaatorid). Koolituse üheks eesmärgiks oligi spetsialistidele üleriigiliselt ühtsetele alustele tuginevate koolitusvõimaluste loomine.

Koolituse sisu ja ülesehitus

Koolitus koosnes kuuest sessioonist, ühtekokku kuulasid osalejad 240 tundi loenguid ülikoolide tunnustatud teadlastelt (nt professorid Raul Eamets, Juhan Tedre, Marje Pavelson jne) ja teistelt oma ala spetsialistidelt. Õppetöö toimus novembrist maini ning lõppes 8. - 9. juunil lõputööde kaitsmisega. Koolituse sisu koosnes omakorda neljast suuremast moodulist — sotsioloogia ja infoühiskond, majandus ja tööturg, karjääriplaneerimine ja seda toetavad teenused, haridus, õppimine ja psühholoogia, mis kokku moodustavadki selle ühtse aluse, millele saavad kõik selles valdkonnas töötavad spetsialistid tugineda.

Vaatamata suurele bürokraatiale ja nii mõnelegi hävinud ajurakule korraldajate peas, võib koolituse nii sisuliselt kui korralduslikult kordaläinuks lugeda, sest osalejate hinnangud koolitusele olid valdavalt väga positiivsed.

Tulevikuplaanid

Sügisel koolitus jätkub, kuid siis juba spetsiifilisemalt. Nii karjäärinõustajatel, karjääriinfo spetsialistidel kui karjäärikoordinaatoritel on täiendavalt võimalus läbida eraldi ZAP pikkused koolitused, mille teemade valikul lähtutakse spetsialiseerumisest.

Karjääriteenuste põhialused baaskoolitust on ülikoolide koostöös plaanis pakkuda ka edaspidi, sest esimesel korral saavad osaleda vaid 55 inimest. Samas on spetsialiste, kes selles valdkonnas töötavad ja keda loodetavasti veel juurdegi tuleb, palju rohkem ning head baaskoolitust vajavad kõik.

ÜLE-EUROOPALINE INFOVÖRGUSTIK REFERNET

Anita Orav
Kutsehariduse Seirekeskus

ReferNet — *European Network of Reference and Expertise* — on kutseharidusinfo kogumise ja levitamise võrgustik, mis pakub vajalikku infot teadlastele, poliitikutele ja praktikutele, sealhulgas karjääriteenuste osutajatele, kes oma igapäevatöös puutuvad kokku kutseharidusega.

Cedefop ja ReferNet

ReferNet võrgustik asutati Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) poolt ja see koondab 25 EL liikmesriigi ning Norra ja Islandi kutsehariduse võtmeorganisatsioonide eesmärgiga pakkuda võrdlevat teavet EL kutsehariduse arengute kohta. Elektrooniline keskkond ETV (*European Training Village*) pakub suurel hulgal vastavat infot ja teenuseid, näiteks:

- Kutseharidusalane elektrooniline raamatukogu
- Kutsekoolituse võtmeorganisatsioonide andmebaas
- Kutsehariduse uudised, konverentsid, seminarid
- Ajaleht *Cedefop Info*
- ERO — Euroopa uuringute ülevaated
- Kõigi osalevate riikide kutseharidussüsteemide ülevaated aktuaalsetel teemadel (sealhulgas *Täienduskoolitus täiskasvanutele ja Karjääri- ja kutseenõustamine*)

ReferNeti tegevus Eestis

Eestis on ReferNeti koordinaatoriks SA Innove üksus Kutsehariduse Seirekeskus, kes koostab iga-aastaseid ülevaateid kutsehariduse olukorrast, viimastest arengutest ja uuringutest ning kogub infot uute kutseharidusalaste materjalide kohta.

Riiklikul tasandil on võrgustiku esindusorganiks konsortsium, kuhu lisaks SA-le Innove kuuluvad Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Ametühingute Keskliit ja Eesti Töandajate Keskliit.

Kust infot otsida?

ReferNeti teenuseid tutvustab Kutsehariduse Seirekeskuse poolt loodud veebileht www.innove.ee/refernet. Sealt leiab ülevaatliku eestikeelset informatsiooni kõigi pakutavate võimaluste kohta ning otselindid vastavatele lehekülgedele Cedefopi elektroonilises keskkonnas ETV — www.trainingvillage.gr.

RAKENDUSKÕRGGKOLID SIRUTASID GÜMNASISTIDELE ABIKÄE

Maiko Kesküla
SA Teadlik Valik

Just praegu on paljud gümnaasiumi lõpetajad teostamas ühte elu kõige olulisemat valikut — elukutsevalikut. Möödapane sellel olulisel ajal tähendab inimese jaoks kaotatud aastaid või sobimatut tööd, mis ei pruugi inimese tegelike andide ja isikuomadustega kokku minna. Kes tahaks teha tööd, mis talle ei meeldi? Õiged inimesed õiges kohas on terve riigi stabiilseks arenguks vajalik eeldus.

Projekt *Teadlik Valik* on tänaseks toimunud kahel järjestikusel kevadel ja selle eesmärgiks on noorte karjääriplaneerimise toetamine, kuid mõnevõrra teistsuguste meetoditega kui tavaliselt. Projektis osales 8 Eesti suuremat rakenduskõrgkooli ja üle 33 gümnaasiumi kokku üle 3000 osalejaga 13s maakonnas.

Töde läbi tudengite

Otsustanud seljad kokku panna, saatsid rakenduskõrgkoolid projekti raames gümnaasiumidesse terve seltskonna tudengeid. Just nimelt tudengeid, sest nemad räägivad teooria asemel kogemusest ja teevad seda noortele arusaadavas keeles, teades hiljuti läbielatud väga hästi, mis tunne on rippuda maa ja taeva vahel, kui puudub igasugune teadmine, mida eluga peale hakata. *Teadlik Valik* projektis otsustasid kümned ja kümned vabatahtlikud tudengid siirduda gümnaasiumidesse, et anda tulevastele lõpetajatele enam infot teadlike valikute tegemiseks kui neil endil omal ajal oli.

Tavaline tööpäev

Varahommikul istuti mikrobussi ja pörutati Eestimaa teise otsa, kus päevas läbiti kolm gümnaasiumi. Kahe koolitunni jooksul võis saalitäis gümnaasiste näha ja kuulda kaheksat erilaadset kõrgkooli kokku enam kui 80 põneva erialaga. Slaididest, piltidest, filmijuppidest ja elavast arutelust moodustus terviklik programm, mis pani ka kõige rahutumad saalid pooleteiseks tunniks tulevikku peale mõtlema ja iseendasse süüvima.

Projekti sünd ja tulevik

Projekt sündis tänu rakenduskõrgkoolide ja kohalike karjäärinõustajate ühiste jõupingutustele. Projekti juhtis ja koordineeris Rakenduskõrghariduse Arendamise Sihtasutus Teadlik Valik.

Projekt jätkub ka järgmise aasta kevadel, mil oma jõud ühendavad juba üheksa kõrgkooli: Mainori Kõrgkool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Lennukolledž, Eesti Mereakadeemia, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Tartu Kõrgem Kunstikool, Sisekaitseakadeemia, Tartu Tervishoiu Kõrgkool ja Viljandi Kultuuriakadeemia.

KARJÄÄRIÕPE KOOLIDES JA ÕPPURITE INFORMEERITUS

Esta Kaal
TNS Emor uuringusuuna juht

Ajavahemikul november 2005 kuni mai 2006 viis TNS Emor SA Innove tellimusel läbi karjääriteenuste süsteemi arendamise lähteuringu. Uuring hõlmas nii teenuste kasutajaid (1200 Eesti 15-64aastast elanikku) kui teenuste osutajaid erinevatest asutustest (344 teenuseosutajat, kellest 208 olid üldhariduskoolide esindajad).

Karjääriõppe korraldus täna

Hetkel toimub karjääriõppe koolides peamiselt kooliastme lõpuklassides ning seda viivad läbi eelkõige klassijuhatajad ja aineõpetajad kas erinevate ainetundide või klasisjuhatatunniga raames. Karjäärikoordinaator on ligikaudu 30% koolides ja ainult 24% koolidest kinnitas, et neil on olemas vastav aine- või õppekava. Lisaks sellele pakub enam kui 80% koolidest õppuritele võimalust saada oma võimetele hinnangut läbi arenguvestluste ning isiksuse või kutseobivustestide, samuti vahendatakse infopäevi, korraldatakse infomesside külastamist jne.

Millisele pinnasele koolides pakutu langeb?

Nii lapsevanemad kui ka koolide esindajad on sama meelt, et kooli ülesandeks ei ole ainult aineõpetus, vaid laste laiem ettevalmistus elus toimetulemiseks tervikuna. Kool on lapsevanemate jaoks oma lapse elukutse või töövalikute tegemisel esmane infoallikas, samas on seda kasutanud ainult 15% lapsevanematest, kelle peres on 15-19aastane õppur. Ligikaudu 40% lapsevanematest väidab, et nad ei ole selles nõu ega abi vajanud ehk teisisõnu — usaldatakse oma teadmisi ja elukogemust.

Ka teised TNS Emori poolt läbiviidud Eesti inimeste väärtushinnangute uuringud kinnitavad, et ollakse orienteeritud ise hakkamasaamisele ning hariduse ja ameti väärtustamisele. Noored on valmis muutusteks ja arenguteks, kuid neile on iseloomulik vaadata vaid lühiajaliselt ettepoole. Eesti väikeses ühiskonnas peetakse olulisteks

elus toimetuleku garantiideks ka häid suhteid ja tutvusi ning materiaalselt kindlustatud pakkuvat ametit. Riiklikele institutsioonidele ja nõustamissüsteemidele loodetakse vähe. Selline suhtumine toimib positiivselt seni, kuni eesmärgid ja valikud on realistlikud ning isiklikele võimetele ja tööturutsituatsioonile vastavad. Paraku on just õppurite ja ka töötavate inimeste eesmärgid ja soovide realistlikkuses erinevate asutuste karjääriteenuste spetsialistide sõnul kõige suuremad käärid. Uuringus osalenud üldhariduskoolide esindajatest pidas näiteks enam kui 75% vajalikuks nii põhikooli kui gümnaasiumi tasemel õpilaste senisest põhjalikumalt ettevalmistust tööturu olukorra, vajaduste ja tulevikuperspektiivide osas.

Kuhu pööratakse abi ja nõu saamiseks?

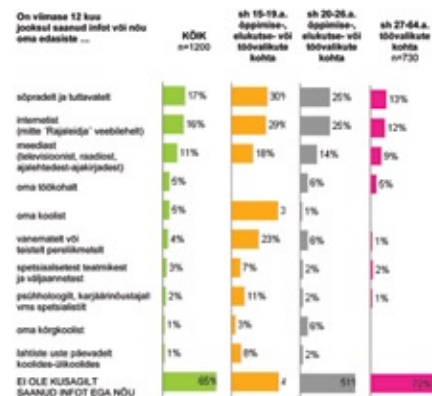
Elanike, sh õppurite, vajadus karjääriteenuste järele on ilmne, kõige enam vajatakse infot tööturu võimaluste, õppurid ka edasiõppimisvõimaluste kohta. 25% karjääriteenuste potentsiaalsetest vajajatest ei pea aga seda teenust enda jaoks piisavalt kättesaadavaks ja 16% ei oska hinnangut anda. Karjääriteenuseid osutavate asutuste nimesid küll teatakse, kuid samas ei ole teadvustatud, et sealt võiks saada (või on saadud) realselt nõu ja abi. Alati tuleb ka arvestada, et pakutud info (nii sisus kui mahus) ei võrdu vastuvõetud infoga. Nii meenub ainult 34% praegu üldhariduskoolis õppivatest noortest (vanuses 15+ aastat), et nad on saanud karjääriplaneerimisalast teavet ainetundide raames või käinud infomesside ühiskülastustel (32%). Seda on ligi kolm korda vähem kui koolid nimetatud tegevusi osutavad!

Hetkel on noortele oma edasiste õppe-, elukutse- või töövalikute peamiseks infoallikaks kool ja www.rajaleidja.ee veebileht, kuid samavõrd ka tuttavad, pereliikmed või massimeedia poolt pakutu (vt joonis). Suur osa (40%) noortest väidab, et nad ei ole saanud mingit vastavasisulist infot, mille põhjuseks võib olla ka omapoolne passiivsus. Esmatähtis ongi jõuda just selle sihti

rühmani ning teadvustada neile sellise info vajalikkus, kuivõrd just nende seas on suurem tõenäosus teha infopuuduses valesid ja läbimõtlemata valikuid.

Kuidas tegutseda tulemuslikumalt?

Mitteformaalsete infoallikate kasutamine viimase 12 kuu jooksul (% kõikidest vastajatest)

Uuringus osalenud koolide esindajad leidsid, et lisaks senisele praktikale (läbiviidud teema ja klasisjuhatatunnid) tuleks karjääriõppe tulemuslikumaks käsitlemiseks üldhariduskoolis tellida karjääriplaneerimisalast tuge lisaks ka väljastpoolt kooli või pakkuda seda vastava valikaine raames (vastavalt 54% ja 38% üldhariduskoolide esindajatest). Kutseõppeasutuste esindajad tõstavad esile vajadust eraldi kohustusliku aine sissetoomiseks (30% kutseõppeasutuste esindajatest). Kindlasti ei saa mööda vaadata ka teiste õppuritele tähtsate infoallikate teadlikkuse tõstmisest — olgu selleks siis vanemad või meediatekstide autorid.

Uuringu tulemused tehakse kättesaadavaks Karjäärinõustamise Teabekeskuse kodulehel www.innove.ee/teabekeskus

Karjäärinõustamise Teabekeskus

SA Innove

Liivalaia 2, Tallinn 10118

tel: 6 99 80 68 faks: 6 99 80 81

e-post: teabekeskus@innove.ee

